

Dünya Hâlleri-3

Nureddin Yıldız'ın "Dünya Nasıl Dönüyor?" 52. dersidir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

'Lâilâheillallah Muhammedun Resûlullah' diyen mümin bir insan, dünyanın bütün olaylarını Allah'ın Kur'an'ı ve Peygamber aleyhisselamın sünnetine göre düşünmek ve yorumlamak zorundadır.

'Hem mümin hem namaz kılmıyor' durumu nasıl bir çelişkiyse 'hem mümin hem de dünyanın egemen ajanslarına göre bakış tarzı var' da o kadar çelişkilidir. Eğer müminler dünya olaylarını Kur'an nazarıyla göremezlerse bu hem imanlarına ters düşen bir tavır olur hem de dünya onların tersine döner, yönünü bilemedikleri fırtınalara tutulurlar.

Dünya olaylarını nasıl yorumlayacağımıza dair temel ölçülerimizi Kur'an'dan, sünnetten ve ümmetimizin geçmiş birikiminden öğrenmek zorundayız –tıpkı hacı, orucu ve namazı da öyle yaptığımız gibi.

Camimizdeki namazımızı kılarken, caminin kıblesi yüzde kırk eğri olsa ne olur, diye endişe ettiğimiz gibi yüzde kırk Kur'an-sünnet dışı bir mantıkla olayları değerlendirdiğimizde de bu endişenin bir benzerini taşımamız gerekir.

Bu mantıkla; yani Kur'an'dan ve Resûlullah aleyhisselamın gaipten bize bildirdiği bilgiler doğrultusunda anlamaya çalışmakla bir sorunun cevabını bulmak zorundayız. Bilhassa tasavvuf konusunda biraz derin dalanlar ve onu asıl erbabından değil de devşirme mercilerden öğrenenler, sanki Allah dünyayı kâfirlere cenneti de müminlere ayırdı, bir tas çorba bir de iri zeytin bulsan sana yeter... gibi anladılar ve anlamak istediler dünyayı. Bu kesinlikle doğru değildir.

Evet, Fudayl bin İyad'lar, Abdülkadir-i Ceylanî'ler -Allah rahmet eylesin- buna benzer bir hayat yaşadılar ama insanları tekkeye çekilip dünyayı kâfirlere bırakmaya davet etmediler. Tıpkı bir branşta uzmanlaşmış gibi züht ve takvada uzmanlaştılar; ama uzmanlıklarını İslam'ın tamamı gibi göstermediler. Eğer öyle olsaydı onlar Bağdat'ta bir kenarda ibadet ederken kâfirler onları imha ederler, değil tasavvuf erbabı, kelime-i tevhit bilen insan bile kalmazdı dünyada.

Abdullah ibni Mübarek'le Fudayl bin İyad arasında bir yazışma vardır. Al-i İmran suresinin son ayetinin tefsirinde, İbni Kesir'de yer alır bu.

Abdullah ibni Mübarek, Antakya'nın fethine katılmış, mübarek bir âlim. Fudayl bin İyad ise tâbiinin büyüklerinden ve tasavvuf dünyasının kurum olarak değil de önder isimlerinden; Fudayliye diye bir tarikatı yoksa da zühdü örnek görülmüştür. Allah rahmet eylesin, muhteşem bir Müslüman'dı. Onun, zaman zaman Abdullah ibni Mübarek için, "keşke o da gelse ve Kâbe'nin dibinde ibadet etsek birlikte..." diye göndermeler yaptığı, cihattayken İbni Mübarek'in kulağına gitmiş.

Abdullah ibni Mübarek bu tavra bir beyitle cevap veriyor:

يا عابدَ الحرمين لو أبصرتنا

لعلّمت أنّك في العبادة تلعب

“Ey Harem-i Şerif’te ibadet eden adam, sen buradaki hâlimizi görseydin orada oynadığını anlardın!” Devamında da şöyle diyor: “Duydum ki sünnet diye koku sürünüyor musun, biz de önümüzdeki atın yellendiğine koku diyoruz. Sen çok övünüyor musun, aç o okuduğun Kur’an’a bak bakalım, şehidin kanına denk ne buldun bu dünyada!”

Allah ikisine de rahmet etsin. Derler ki, Fudayl bin İyad’a bu şiir ulaştırıldıktan sonra ömrünün sonuna kadar cebinde gezdirmiş şiiri ve “Haklısın Abdullah...” deyivermiş.

Şunu vurgulamak istiyorum: Tasavvuf erbabının Allah’tan başka derdi olmayan ve zikir yapmaya limuzinle gitmeyen büyükleri, hiçbir zaman dünyayı kâfirlere bırakmak ve cennete öylece gitmek için çağırılmamışlardır insanları. Dünyaya batmamayı tavsiye ettiler ve bunun da iyi örnekleri oldular.

Mülk suresinin 15. ayet-i kerimesi bunun belgesidir: فَاْمَشُوا فِي مَنَاطِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ “Dünyanın sırtında dolaşın.” Bu surenin okuyucusu olan mümin! Dünya, senin ayaklarınla çiğneyeceğin bir yerdir. Her yerde dolaş. Ayette “Allah’ın yeryüzündeki rızıkını yiyin” de deniyor. Demek ki bu dolaşma, rızık yemek için. Allah, açık ve seçik olarak gezmeyi, dolaşmayı, ticaret yapmayı, para kazanmayı emretmiştir. Dolaşabilirsiniz, değil, dolaşın.

Kaynağının sahipliği konusunda bilgim olmamakla beraber şöyle bir hadise nakledilir: Efendimiz aleyhisselamın, elleri çok çalışmaktan nasırlanmış bir sahabinin ellerini tuttuğu ve öptüğü, “Bu el ki çalışmaktan nasır tuttu, bunu Allah da sever Peygamberi de sever” buyurduğu rivayeti vardır. Böyle bir Peygamber’imiz var bizim. Kâfirlere bir bardak suyunu dahi bırakamayız bu dünyanın!

Kasas suresinin 77. ayetinde Allah Teâlâ, Karun’un onu nasıl kabul etmediğini ve malını kendi kendine kazandığını şımarıkça nasıl söylediğini haber verdikten sonra, salih müminlerin lisanından nasihat ediyor: وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ “Sana Allah’ın verdiği bu mülkü ve serveti, ahireti kazanmak için kullan.” “Dünyadaki payını da unutma elbette.”

Bu ayetin ikinci bölümü sık sık kullanılır. Bir noktaya temas edelim: Karun konuşuluyor burada. Kim Karun? Kasalarının anahtarlarını develerin taşıyabileceği ölçüde serveti olan biri. Bu adama ayet, Allah’ın verdiği malla ahireti aramayı söylüyor. İkinci cümlede de dünyadan nasibini unutmamasını. Dünyada müminin çalışması gerektiği, hep ikinci cümleden çıkarılabilmiz; asıl birinci bölümdür bunu söyleyen: Demek ki Allah, bir mümine kasalar dolusu servet verir ve bu servet, ahireti kazanmak için olur onun elinde.

Gerçi tasavvuf erbabı, “dünyadaki nasip”ten genel olarak kefeni anlarırsa da Allah Teâlâ, çok açık bir şekilde, ahireti kazanmak için onca serveti verdiğini söylüyor ayetin ilk cümlesinde. “Namaz kıl ve cennete gir” dermiş gibi “servetinle cennete gir” diyor.

Dünyanın kâfirlerin olması ve bizim meydanı terk etmemizi dileyen bir anlayışı isteyemeyiz. Daha ilerisi: Dünyanın; köprüler, tüneller ve yollarıyla imar edilmesi de Allah’ın emirlerindedir.

Dünya hâlleri arasında başımıza gelmiş en büyük sıkıntı, başta siyaset ve ardından ekonomi olmak üzere Allah’ın mülkünü ona iman etmeyenlere bırakmakta sakınca görmeyen anlayıştır.

“Bu bir yağmura benzer ki çiftçi onu görünce mutlu olur. Çünkü bitkisi yeşerecek topraktan. Sonra kurur o toprak ve saman hâline gelir.” وفي الأجرّة عذابٌ “Ahiret deyince de; şiddetli bir azap, Allah’tan bir mağfiret ve Allah’ın rızası vardır.” Yani ahiret bu üç şeydir. Buradaki tarım sonuçlarına göre.

Al-i İmran suresinin 14. ayetinde, اللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَالِ buyruluyor: “Bütün bu gördükleriniz dünya malıdır. Allah’ın katında çok güzel sonuçlar var.” Ama dünya, leş değil. Mümin istifade edecek; ancak asıl hızını ve aşkını Allah’ın katındaki nimetlere saklayacak.

Müslim (2742) ve Tirmizî’de (2191), Ebu Said el-Hudrî rivayetiyle Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor: “Allah size bu dünyayı verecek ve ne yapacağınıza bakacak.” “Dünya tatlıdır ve yeşildir.” إِنَّ الدُّنْيَا حُلْوَةٌ خَضِرَةٌ “Dünyaya ve kadın olgusuna dikkat edin.” فَاتَّقُوا الدُّنْيَا وَاتَّقُوا النِّسَاءَ “İsrailoğulları’nın ilk ayak kayması kadın yüzünden oldu.” Kadın ahlak kaybetti; erkek, kadın üzerindeki ağırlığını kaybetti.

Ahmed bin Hanbel’de 23629. hadis-i şerifi Mahmud bin Lebid isimli sahabe rivayet ediyor. Bu da bir sorunun cevabıdır aslında.

Neden kâfir gruplar teknolojiden sağlık hizmetlerine kadar her şeyde iyidirler de müminler gariptir, neden müminler asgarî ücrete mahkûm da onlarda ekseri ücret var hep... sorularının cevabı.

Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor: “Sizden biriniz, ona dokunmasın diye nasıl ki her istediği yemeği hastaya vermiyorsa Allah da mümine dokunmasın diye dünyadaki her nimeti vermez.” Genç kardeşlerim belki bilmezler: En çok sevdiğiniz ve yediğiniz yemeği, doktora gittiğinizde hemen yasaklayıverir. Mesela ishal olan birine farklı bir yemek listesi verir, bazı yemekleri yasaklar. O yemekler yasaklı hâle gelince insan onları daha çok ister.

Mümin de bu dünyadayken cehenneme gitmesin diye onu cehenneme götürecek dünyalıklardan çeker Allah. Ama Ebu Bekir’e, Abdurrahman ibni Avf’a zarar etmeyeceğini bildiği için istedikleri kadar verdi. Zayıf yürekli mümine verse o mallarla kayıp gideceğini bildiğinden, hastanın refakatçisini koruduğu gibi koruyor onu Allah. Asgarî ücretten ve borçtan çıkarmaz onu ama öldüğünde de sorunsuz şekilde gider Rabbine.

Başka bir hadis-i şerif; Buharî’de 6501, Ebu Davud’da 4802, Nesaî’de 3592 numarayla zikrediliyor. Dünyayı kullanma kılavuzumuzun içinden bir parça bu. Enes radiyallahu anh rivayet ediyor. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz’in Adba isimli, hızlı koşan bir devesi varmış. Bir gün bir bedevi, Efendimiz’in devesinin yanında kendi devesini koşturmuş ve bedevinin devesi, Efendimiz’inkini geçmiş.

Bize göre bir hayvan diğerini geçmiş oldu ama ashab-ı kiram öyle düşünmüyor: “Eyvah, Resûlullah’ın devesi geçildi” diye üzölmüşler. Onlara göre, hiçbir hayvan, Resûlullah’ın devesinin önüne geçmemeli. Onun devesine bile saygısızlığa tahammülleri yok. Peygamber aleyhisselama teslimiyet de şüphesiz ki budur.

Efendimiz aleyhisselam bakmış ki, çok üzöldü Müslümanlar. O develer arası yarışın sonucunu başka bir kuralla açıklamış: “Allah’ın bu dünyadaki kanunlarından biridir: Neyi yükselttiyse onu tekrar indirir.” Peygamber’in devesi de olsa geçilecek bir gün. İslam, bir asırlığına mı yirmi beş seneliğine mi... kabuğuna çekilecek ve Allah, küfrü azdıracak. Bu sefer küfür ilerleyip yükselecek, bir süre sonra aşağı çekilecek. Gündüz ve gece gibi. Allah hep gece yapsa hayat olmazdı.

Dünya budur ve bunun ötesinde bir dünya yoktur.

Biz bunu anlayamazsak kendi kendimizi kahrederiz ve bundan da zararı yine biz görürüz, İslam'a bir şey olmaz.

Allah Teâlâ, koyduğu kanun ve şeriat gereği mümin kullarını cezalandırır veya kendi bileceği hikmetlerden dolayı Müslümanlar'ı geri çekip küfrü öne çıkarırsa, burada İslam zarar gördü, dersek o zaman "biz şimdi akşam vaktindeyiz, güneş bir daha para etmez ve yarın da bizi ısıtamaz" dememize benzer bu. Akşam olabilir ve insanlar karanlıkta kalabilirler. Güneş yine güneştir.

Allah Teâlâ, bunları bir hikmete binaen kullarına yapar, illa bir kabahat olması gerekmiyor. Hüseyin radiyallahu anh, Peygamber torununun bir kabahati mi vardı da şehadetini murat etti Allah? Kabahatten dolayı değil, hikmetten dolayıdır her şey.

وَصَلَّى اللهُ وَسَلَّمَ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.